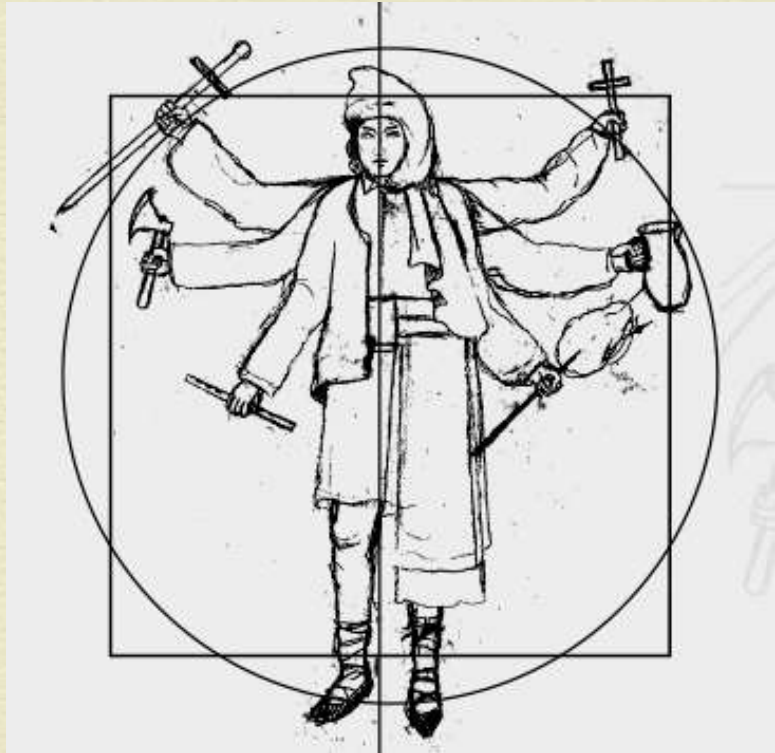

Bogdan PUSCASU

Povestea Moldovei

Pi@tr@ Ne@mt 2@14

CUVÂNT ÎNAINTE

Inițial, această lucrare a pornit de la o serie de mail-uri, articole sau documente, primite de-a lungul timpului. Materialul de documentare a tot crescut și a rămas salvat (fără vreun scop anume), pe un suport electronic, până am cunoscut persoanele care au aflat întâmplător despre asta și care m-au convins să-l completez și să-l fac public.

Le sunt recunoscător pentru educația de a prețui valorile trecutului, părinților mei - tatălui meu, copil de țăran, care a absolvit pe vremea când examenele nu se puteau cumpăra cu bani sau influență, două facultăți (care nu se vor contrazice niciodată) - Teologia și Istoria - și mamei mele, o fată modestă, deși provenea dintr-o veche familie de oameni înstăriți, amândoi servind public, toată viața lor, ca Profesor și Învățătoare de școală primară.

Deasemeni, mulțumesc din toată inima familiei mele, soției și celor doi băieți, care mi-au întregit existența, făcându-mi viața plină și fericită.

Nu în ultimul rând, transmit un gând de recunoștință tuturor celor care m-au ajutat să finalizez această lucrare, fie că mi-au trimis documente sau informații, m-au ținut aproape de adevărul istoric sau doar au făcut corecturi, sugestii, completări și remarci, prietenilor și tuturor persoanelor care au fost lângă mine la bine și la greu (incluzându-i aici și pe camarazii de hobby-uri). Vă mulțumesc, de la voi toți am avut câte ceva de învățat.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Povestea Moldovei, cât și cum o știm
Bogdan PUSCASU, Piatra Neamț, 2014

ISBN 978-973-0-16299-8

Grafică copertă : Ciprian ISTRATE

MOTO : “Nimic nu servește mai bine țara decât cunoașterea (sau recunoașterea) adevărului, pe cât putem noi oamenii să-l deslușim- fiindcă tot adevărul, numai Dumnezeu îl cunoaște”.

Neagu DJUVARA - istoric, diplomat, filozof, jurnalist și romancier

Studiu fără pretenții științifice, dar îndelung documentat.

Consultant științific :

Gheorghe DUMITROAIA

Consultant literar :

Adrian ALUIGHEORGHE

Concept e-design :

Olivian BEZEM

CUPRINS

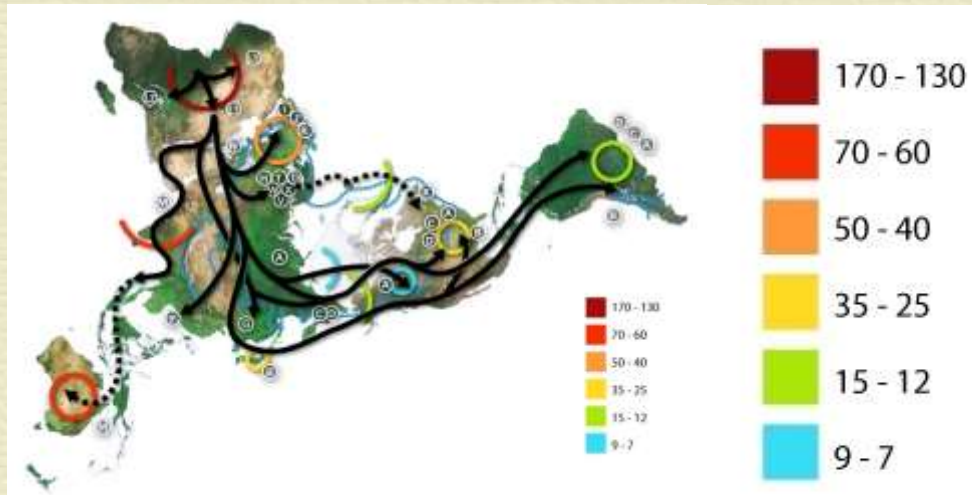
- pentru navigare, puteți da click pe nr. paginii

Am fost aici dintotdeauna sau am aterizat și ne-am așezat confortabil ?	3
Începuturile. Străvechea și enigmatică Civilizație Cucuteni	6
Strămoșii noștri, Tracii - cândva cel mai mare neam din lume ?	9
Acum știm ce suntem noi, moldovenii - descendenți ai dacilor liberi	22
Moldova - istoria medievală, târzie și modernă	26
Moldova în timpul domniei lui Ștefan cel Mare	30
Un moment de răscruce în istoria românilor - Unirea de la 1600	61
Descriptio Moldaviae, cea mai exhaustivă prezentare a Moldovei medievale	65
Epopeea Bucovinei de Nord - aflată în momentul și în locul nepotrivit	79
Drama Basarabiei. Să iertăm, dar să nu uităm.	90
Destrămarea Uniunii Sovietice. Constituirea statului independent Moldova.	100
Moldova românească - Raia - Raion - (euro) Regiune	105
Unirea celor două principate române de la 1859. Primul pas.	107
Războiul de independență. Încă un pas spre statul unitar românesc.	109
1907 - furca, coasa și toporul contra tun, pușcă și baionetă	113
Moldova în Primul Război Mondial - singuri împotriva tuturor	115
Unirea de la 1 Dec 1918. În sfârșit, împreună.	119
Moldova - o regiune săracă a României interbelice	121
Cercetășii României, mai mult decât o organizație - un mod de viață	131
Mișcarea Legionară - între povești și adevăr	134
România tot mai aproape de marginea prăpastiei. Al Doilea Război Mondial	150
O teorie conspiraționistă : 23 August 1944 - salvare sau trădare ?	153
23 August 1944 -un film cu doi actori principali (Regele Mihai și Mareșalul Antonescu) și unul colectiv - Armata Roșie	157
Instaurarea regimului comunist - începutul sfârșitului (libertății)	160
1946 - anul negru din istoria României. Încep crimele comuniste.	163
Rezistența anti-comunistă - o epopee a martirajului - sau victoria sufletului și a minții asupra trupului	168
Regimul comunist (1945-1989) - perioada cea mai nefastă din istoria noastră	175
Prăbușirea regimului ceaușist și revenirea la democrație - 1989	186
În loc de încheiere	191
Bibliografie / alte surse / link-uri	196

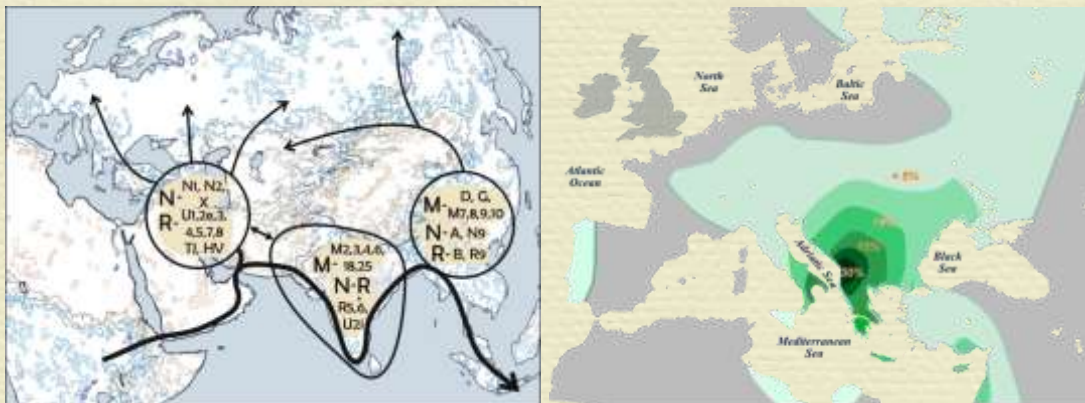
I. Am fost aici dintotdeauna sau am aterizat și ne-am așezat confortabil ?

Dacă pornim de la teoria originii africane a omului, așa ar arăta harta primelor migrații umane, realizată pe baza studiilor ADN din diversele zone ale lumii :

(cercurile reprezintă arealurile unde au migrat primii oameni, iar cifrele - cu câte mii de ani în urmă)

Pe atunci exista un singur mare continent - EURASIA și genetica, prin intermediul studiului comparativ al ADN-ului populațiilor actuale de pe glob, a trădat "polii" de răspândire a genelor și ponderea în care mai sunt prezente caracteristicile primare :

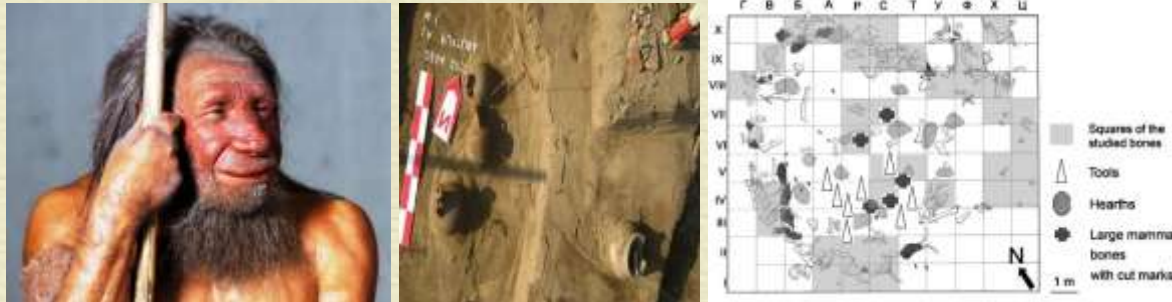
În prima imagine se observă că unul din poli este situat pe malurile Golfului Persic, populațiile migrând spre NV și N, iar în a doua se vede că, în Europa, concentrarea de pe țărmul Marii Adriatice radiază ulterior spre N-NE.

Așadar, răspunsul la întrebarea de la început este : nici una, nici alta. Se pare că pământul pe care călcăm acum a fost "humanizat" treptat, în paralel cu alte zone ale lumii, evoluția lor ulterioară fiind (cum era și firesc) destul de diferită.

Aceste diferențe au fost accentuate de factorul mobilitate și în special de asimilarea altor grupuri dominante de către autohtoni sau dimpotrivă, de dizolvarea identității lor în cea a unor civilizații mai puternice (militar) și/sau mai evolute.

Prin urmare, ne putem întreba altfel : cât de ”bătrâni” sunt moldovenii ?

Descoperirile arheologice ne duc în urmă cu mai mult de 100.000 de ani, în perioada paleoliticului superior, relevând o intensă populare a acestui areal. Urmele sălașelor (adăposturi) și al vetrelor de foc, unelte și armele din rocă locală și silex, scheletele umane și artefactele descoperite, aparțin unor comunități umane de vânători și culegători ce atestă o largă răspândire a culturilor de tip grarettian :

- o descoperire recentă făcută în localitatea Molodava situată pe malul râului Dniester, provincia Cernăuți (Ucraina), parte a Bucovinei de Nord, a condus lumea științifică la concluzia ca strămoșii noștri de Neanderthal erau mai evoluți intelectual și tehnic decât s-a crezut până acum. Noua perspectivă are la bază o locuință construită din oase de mamut și decorată cu sculpturi și desene vechi de 44.000 de ani (!), care infirmă opinia conform căreia omul de Neanderthal și-ar fi găsit adăpostul doar în adăposturi interioare naturale (cum erau peșterile). Casa descoperită are o formă circulară, cu dimensiunile de 8x5 m la interior (40 mp) și 7x10m la exterior și este făcută din 116 oase întregi, care provin de la cel puțin 15 mamuți diferiți, între care 12 cranii și 5 maxilare, 14 colți, 34 de oase pelviene și 51 de oase lungi (sursa : Quaternary International - studiu condus de Laetitia Demay)

- în situl arheologic de la Ripiceni- Izvor (Botoșani, România) s-au descoperit urme de așezare ale omului de Neanderthal (obiecte de cremene, cuarțit și os ce aparțin paleoliticului mijlociu, perioada cuprinsă între 30.000 și 120.000 de ani !),

- la Cetățica, Bofu și Dârțu pe masivul Ceahlău, precum și pe Valea Bistriței, la Bistricioara și Bicz, sau în aria județului la Țibucani, Văleni-Botești și Valea Ursului (Neamt, România),

- la Baia, Zvoriștea, Udești, Suceava, Fălticeni, Dolhasca, Ilișești, Bogdănești, Boureni (Suceava, România)

- în sectoarele Cetate - Zidul de Vest și Incinta din Complexul Orheiul Vechi (R.Moldova) au fost descoperite vestigii din perioada paleoliticului superior (așchii și unelte din silex),

- cea mai veche așezare descoperită pe raza orașului Piatra Neamț, este cea de la Poiana Cireșului, care aparține mezoliticului - cca. 12.000 î.e.n.

- în satul Cealnic, raionul Taraclia (R.Moldova) a fost găsită o așezare umană veche de aproape 7.000 de ani. Pe o suprafață de aprox 300 de metri pătrați, au fost descoperite ruinele unei case și 200 de obiecte care datează din mileniul V î.e.n. Arheologii susțin că așezarea aparține culturii Gumelnița (prima etapă în proto-istoria Europei), acesta fiind cel mai vechi monument arheologic din sudul Moldovei. Între obiectele scoase la lumină se află și topoare șlefuite, pe cât de rare pe atât de

prețioase, întrucât prelucrarea acestor arme lua foarte mult timp și necesita o pregătire specială.

- una dintre primele forme de scriere din istorie a fost folosită de populația care locuia pe aceste meleaguri

Astfel, în localitatea Hândresti de Iași, au fost descoperite recent două tăblițe din piatră, ce prezintă inscripții vechi de cel puțin 5 mii de ani. Alături de acestea au fost scoase la iveală și o serie de unelte manufacturate din silex (cuarț) care nu par să provină din această parte a lumii.

Cele două tăblițe au inscripții care se aseamănă izbitor cu alfabetul geților ! Ele par a fi "surori" cu cele de la Tartaria (vechi de peste 5.500 ani). Conform datelor preliminare, se pare că în această zonă exista, acum aprox 5 mii de ani, un drum comercial important, ce făcea legătura între zona Moldovei și Ucraina, Polonia sau nordul Europei de azi. Sperăm ca, în viitorul apropiat, specialiștii să descifreze scrierea și vechimea lor, pentru a stabili adevărul istoric.

- studenții din anii I și II de la specialitățile istorie și muzeologie ale Facultății de Istorie-Geografie din cadrul Universității Ștefan cel Mare din Suceava au făcut o descoperire de senzație, la marginea satului Costâna.

Arheologii și asistenții lor au decopertat un mormânt tumular vechi de aprox 4.000 de ani care pare a fi aparținut unui războinic. Scheletul, care s-a păstrat foarte bine, este al unui bărbat cu vârsta de aproximativ 30 de ani și judecând după fracturile oaselor de la picioare și celor craniene, se pare că acesta a avut un sfârșit foarte violent.

Războinicul, care avea alături de el un topor de piatră găurit, a fost înhumat în poziție ușor ghemuită (probabil în grabă), mormântul fiind orientat în direcția est-vest.

Aproximativ în aceleași zone de locuire amintite mai sus, este atestată și etapa de tranziție la neolitic, prezentă prin vârfurile de săgeți și uneltele microlitice. Născută în această arie pe fondul vechi neolitic, **cultura PreCucuteni**, cu cele trei faze de evoluție, ocupă sfârșitul mileniului V și prima jumătate a mileniului IV î.e.n.

Imagine panoramică din interiorul Muzeului de Artă Eneolitică Cucuteni

Piatra Neamț

II Începuturile - străvechea și enigmatică Civilizație Cucuteni

Cultura Cucuteni (denumită astfel după satul cu același nume din apropierea Iașiului, unde în anul 1884 s-au descoperit primele vestigii), cunoscută în vest sub numele de civilizația Cucuteni-Trypillie, a fost o civilizație pre indo-europeană (cu până la 7.000 ani în urmă), comparabilă cu Megalithic Culture, din vestul Europei. Putem spune cu certitudine că civilizația Tripolye a dat naștere civilizației europene, precedând cu câteva sute de ani toate așezările umane din Sumer și Egiptul Antic !

Cultura Cucuteni se întindea pe o suprafață de 350.000 kilometri pătrați, pe teritoriul actual al României, Republicii Moldova și Ucrainei, între Carpați și Râul Nipru.

Cultura Cucuteni este larg răspândită în Moldova, N-E Munteniei, S-E Transilvaniei și Basarabia și se caracterizează printr-o ceramică de foarte bună calitate, bogat și variat pictată. Ceramica din cultura Cucuteni este unică în Europa, găsindu-se unele asemănări doar cu o ceramică dintr-o cultură neolitică din China. Între cele două culturi este însă o distanță de timp foarte mare, cea din China apărând după circa un mileniu față de cea de la Cucuteni !

Vasele cucuteniene fascinează mai ales datorită formei lor antropomorfe (pe care ceramica populară nu a conservat-o în utilitatea sa), cât și a geometriei hipnotice a desenelor. Pe ceramica Cucuteni predomină decorul în spirală, cu numeroase variante și combinații. S-au găsit și figuri feminine cu torsul plat, decorate cu motive geometrice dar și reprezentări zoomorfe stilizate, unele de o surprinzătoare asemănare cu reprezentările din peșteri celebre (de ex Altamira, Spania).

Ca funcționalitate dar și ca artă, ceramica Cucuteni rămâne un mister. Privită atent, ea emană o magie și o energie care liniștește ochiul, dar sfidează imaginația : ce simbolizează toate aceste ornamente, spirale, vârtejuri și forme ale vaselor ? Există vase în formă de binoclu și trinoclu, care nu știm sigur dacă aveau o utilitate prozaică, dar și vase ca niște vase de flori cu găuri laterale (posibil pentru a răspândi arome din ierburi arse). Aceste vase te transpun într-o alta lume, cu o filozofie aparte, pe care astăzi o descifrăm și o înțelegem cu greu.

Cert este faptul ca unele vase de ceramica tripoliene pot concura lejer cu cele mai sofisticate și avangardiste obiecte de interior realizate de unii designeri contemporani și asta într-o perioada primitivă, pe când nu exista încă roata olarului !

Deși vasele au peste 5.000 de ani, culorile s-au păstrat intacte, unele dintre obiecte părând abia ieșite din cuptor.

Populația aparținând culturii Cucuteni avea o organizare proto-urbană, cu locuințe mari, cu vetre interioare, ocupațiile principale fiind vânătoria, agricultura și meșteșugurile casnice, cum ar fi țesutul, olăritul, confecționarea de unelte. Specialiștii vorbesc despre un cult al zeiței-mamă (dovada fiind statuetele antropomorfe descoperite). Populația Cucuteni practica și diferite culte solare, evidențiate mai ales prin pictură. Culorile predominante pe ceramica Cucuteni sunt roșul, albul și negrul. Ca formă, vasele diferă de la simple pahare, la vase mari de tipul amforelor.

Tripolienii erau agricultori iscusiți, exploatând timp de 50 – 100 de ani singura resursa pe care o aveau (pământul) după care, probabil datorită faptului că nu mai dădea roade, își schimbau locația, se strămutau în alt loc, de unde luau totul de la început : construiau case, fortificații, temple, etc.

Așezările lor erau compuse din câteva sute până la câteva mii de case (!) cu 1- 3 camere, dintre care unele aveau etaj, fiind construite din piatră și lemn cu izolație din lut. Construcțiile erau grupate circular sau în șiruri paralele, o dovadă a spiritului de obște existent în timpul și spațiul pre-getodac.

În locuințele ce fac parte din cultura Cucuteni au fost întâlnite câteva cazuri în care, în podeaua locuințelor, au fost descoperite oase umane, o posibilă mărturie a faptului că morții erau îngropați, în mod ritualic, la temelia caselor. Acest lucru pare să fie susținut și de lipsa necropolelor (cimitirelor).

Majoritatea locuințelor descoperite de arheologi sânt arse, întrucât la plecare tripolienii purificau locul, ca un ritual. Probabil aveau anumite credințe sau superstiții, pentru ca nu luau cu ei nici un obiect, ci lăsau totul așa cum era, lăsînd focul să "sigileze" așezarea (așa se explică și numărul mare de vase găsite - lemnul ardea, casa se prăbușea, dar lutul se pietrifica protejand ceramica de forțele rezultate din comprimarea ulterioară).

Elementele de port popular, ceramica meșterilor populari din satele românești mai păstrează încă elemente ale acestei culturi misterioase, care depășește chiar și civilizația europeană. Astfel, motivele decorative ancestrale, cum ar fi cărarea rătăcită, ochii goi, ochii plini, se regăsesc și printre cele mai arhaice dintre motivele pictate pe ouă, îngemănate sau nu cu simboluri creștine.

Cucutenienii par să fi fost în general oameni pașnici, deși prezența lor în așezări situate pe înălțimi protejate prin pante abrupte și șanțuri de apărare dovedesc fie existența unor ciocniri puternice între comunitățile vecine, fie faptul că se pregăteau pentru a preîntâmpina atacul unor populații venite de la distanță. Atacurile s-au intensificat spre faza finală, când în zona ocupată de cucutenieni au pătruns triburi de stepă venite dintr-o zonă mai îndepărtată, dinspre est, cu un alt mod de viață și care au contribuit, până la urmă, la dispariția culturii Cucuteni.

Deși au fost efectuate numeroase investigații, dispariția civilizației Cucuteni-Tripolie generează numeroase întrebări și ipoteze, care rămân să fie soluționate de viitoarele generații de arheologi și istorici. Remarcabil este faptul că Leon E. Stover și Bruce Kraig în cartea "The Indo-European heritage", apărută la Nelson-Hall Publishers, Chicago, Illinois, vorbesc la pag. 25 despre Vechea Europă a mileniului 5 î.d.H., care-și avea locul în centrul României de azi !

III. Strămoșii noștri, Tracii - cândva cel mai mare neam din lume ?

În urma sintezei dintre autohtonii stabiliți în spațiul carpato-balcanic și cei veniți, își face treptat simțită prezența o nouă comunitate, o populație indo-europeană, ai căror reprezentanți au nume desprinse parcă din filmele SF :

- spre sud - pelasgi, lelegi, ionieni, aheeni, eolieni, doriene,
- spre sud-est (până în Asia Mică) - hitiții, carienii, proto-tracii
- spre vest (în Dalmația și Iliria) - proto-italicii.

Regiunile din apropierea Dunării rămân un loc de interacțiune, un pod de legătură, între aceste neamuri cu origini comune, indo-europene. Tot ca urmare a proceselor etno-lingvistice ce se petrec în regiune își fac apariția și **proto-tracii** care se vor afirma ca etnie dominantă pe arena istorică de la sfârșitul mileniului II îdH. Tracii sunt considerați deopotrivă și strămoșii vikingilor, cu care au asemănări vizibile în ceea ce privește ținuta războinicilor (vezi imaginea de mai jos).

În absența unor scrieri istorice, originile preistorice ale tracilor rămân obscure. Dovezile existenței unei civilizații proto-tracice în perioada preistoriei sunt legate de păstrarea unor materiale arheologice și de însemnările vremii.

Tracii rămân cel mai vechi popor balcanic amintit în relatările autorilor antici, un popor de origine indo-europeană a cărui etnogeneză s-a petrecut la sfârșitul mileniului III – începutul mileniului II î.Hr., în spațiul nord balcanic, în vecinătatea strămoșii hitiților, a italicilor, proto-balto-slavilor etc. Istoriografia modernă clasifică tracii ca pe un popor aparținând subgrupeii estice (satem), fapt ce-i leagă practic de popoarele antice iraniene (sciți, cimerieni, sarmați), de slavi și baltici. Asemănările sunt confirmate de elemente precum stilul lor de viață, de meseriile practice, de obiectele de artă descoperite și de ritualurile de înmormântare.

Xenofan din Colofon (poet și filosof grec sec VI- V-lea î.Hr.) spunea: *”Etiopienii spun că zeii lor sunt cârni și negri; Tracii spun că ai lor au ochii albaștri și sunt roșcați”*. Dacă dăm crezare acestor afirmații, putem intui că măcar o parte dintre triburile tracice aveau un ten deschis, ochii albaștri și părul roșcat.

De curând, au apărut noi ipoteze conform cărora tracii aveau un ten închis la culoare, aspect mediteranean, ten măsliniu și ochi negri. Savanții bulgari (Alexander Fol, Ivan Marazov, Elka Penkova) susțin că tracii făceau parte dintr-un grup de popoare mult mai larg, cu trăsături mediteraneene : traco-pelasgienii.

Sursele antice indică că tracii care s-au așezat și au trăit în zona munților Haimos și Rhodopi erau neamuri primitive, războinice, în vreme ce tracii ce s-au stabilit de-a lungul coastelor Mării Egee și Mării Marmara, erau mult mai civilizați și mai pașnici.

Tracii erau o populație sedentară, având drept principale preocupări agricultura, creșterea vitelor, viticultura și mineritul. Ei erau cunoscuți ca aprigi războinici, caii și armele lor fiind vestite în antichitate.

Vârfuri de sulițe și săgeți

Vas din aur – tezaurul tragic de la Rădeni, NT

Datorită firii războinice, unii dintre cei mai cruzi și tehnici gladiatori proveneau din Tracia. Thraex, gladiatorii traci, purtau un scut rectangular mic (60x65 cm), armuri ușoare în zona picioarelor, o protecție numită *manica* pe toata lungimea mâinii drepte și un paloș curbat și scurt (40-45 cm), *sica* (sau *falxul*) acestea dovedind-se a fi de o eficiență debordantă datorită curburii tăișurilor, care acoperea multe unghiuri moarte în cazul unei confruntări corp la corp fluide și rapide (cum erau cele din arenele romane dar și de pe câmpurile de luptă din acea vreme).

Thraex erau temuți și respectați de luptătorii din toate colțurile Imperiului.

Unul dintre ei, Spartacus, a intrat în istorie, conducând cea mai mare răscoală din timpul Imperiului Roman. Pentru istoricii romani, Spartacus a rămas cel mai bun gladiator roman și cel mai mare dușman al Romei, după Hannibal.

Dar să revenim la tracii de acasă : prima mențiune a tracilor aparține lui Homer. În Iliada, tracii sunt amintiți ca aliați ai troienilor. Poemele homerice menționează două neamuri trace (sintii și ciconii) precum și numele unui Rege al tracilor, Reso. Tracii locuiau pe un vast teritoriu ce cuprindea spații întinse de la Marea Egee și Peninsula Anatică (la sud), până la Carpații Nordici și cursul superior al Nistrului (la nord), de la Dunărea de Mijloc și podișul Moraviei (la vest), până la Marea Neagră și gurile Niprului (la est).

În această perioadă erau împărțiți în nenumărate grupuri și triburi. Totuși au apărut și câteva state tracice puternice, bine organizate : Regatul Odrysiac și Regatul Dac al lui Burebista (asupra căruia vom reveni).

La începutul mileniului I î.Hr., tracii populează un areal din ce în ce mai extins, fiind prezenți în majoritatea provinciilor balcanice antice: Tracia, Moesia, Dacia, Sciția Minor, Sarmatia, Bythinia, Mysia, Macedonia, Panonia și în alte regiuni din Balcani și din Anatolia, în timp ce geții se întindeau dincolo de Dunăre ajungând până la râul Bug. În afara de Peninsula Balcanică, ei formau majoritatea populației și în multe dintre insulele Mării Egee: Samotrace, Naxos, Tasos, Lemnos, Cos, Lesbos. De asemenea, tracii sânt atestați în Asia Mică unde au contactat cu hitiții, troienii și alte populații indo-europene înrudite din regiune.

Datorită unor particularități de ordin lingvistic și a culturii materiale, vastul areal tracic este divizat de lanțul Munților Balcani (Haemus) în două mari părți : tracii de nord și tracii de sud. Printre tracii de sud cei mai cunoscuți erau odrișii, beșii, bitinii, ciconii și edonii, iar printre tracii de nord, geții (mai târziu dacii), tyrageții, crobizii, tribalii, costobocii și carpaii.

După trecerea în Asia, acești oameni erau denumiți bitinieni ; înainte se numeau strimonieni, fiindcă locuiau în valea superioară a râului Strimon, de unde fuseseră izgoniți de misieni și de troieni. Conducătorul acestor traci asiatici a fost Bassaces, fiul lui Artabanus.

Până în secolul al V-lea î.Hr., tracii au devenit un popor atât de numeros încât Herodot afirma în cartea a 5-a că *"După indieni, neamul tracilor este cel mai mare; dacă ar avea o singură conducere și ar fi uniți în cuget, ei ar fi, după părerea mea, de neînfrânt. Dar unirea lor e cu neputință și nu-i chip să se înfăptuiască, de aceea ei sunt slabi"*.

În cartea a 7-a, Herodot descrie echipamentul de luptă folosit de traci pe vremea dominației persane : tracii mergeau la luptă purtând pe cap piei de vulpe, iar corpurile și le acopereau cu o tunică, peste care așezau o mantie lungă de diferite culori. În picioare purtau botine făcute din piele de cerb; ca arme foloseau sulițe, pumnale mici și scuturi.

În cartea 5-a, Herodot descrie pe larg obiceiurile străni ale diverselor triburi tracice :

Tracii care locuiesc deasupra Crestonaens au următoarele obiceiuri : fiecare bărbat are mai multe femei; și cum moare acesta, între ele se încinge o dispută aprigă pentru a stabili care a fost preferata defunctului; prietenii fiecăreia pledează cu înflăcărare în numele respectivei, iar cea care își adjudecă onoarea de a fi fost cea mai iubită de fostul soț este omorâtă deasupra mormântului acestuia de către cea mai apropiată rudă a ei, după ce în prealabil primește laudele tuturor bărbaților și femeilor; în final ea este îngropată alături de soțul ei. Celelalte rămân foarte mâhnite, pentru că nu există rușine mai mare decât aceasta.

Tracii care nu aparțin acestor triburi au următoarele obiceiuri. Își vând copiii negustorilor. Pe fete nu le supraveghează, lăsându-le complet în voia sorții; în schimb, sunt foarte atenți la comportarea soțiilor lor. Miresele sunt cumpărate de la părinți pe sume mari de bani. Existența unui tatuaj sugerează nașterile de nobili, iar lipsa lui, nașterile oamenilor de rând. A nu avea o ocupație este cel mai onorant lucru cu puțință, în timp ce a fi agricultor reprezintă rușinea supremă. A trăi din război și jaf este cel mai glorios lucru. Acestea sunt cele mai importante obiceiuri ale lor.

Tracii se închinau la doar trei zei : Marte, Bacchus și Diana. Spre deosebire de restul supușilor, regii lor se închinau cel mai mult la Mercur, jurând întotdeauna în numele lui și susținând că sunt legați de acesta.

Bogații erau îngropați după cum urmează : corpul era așezat afară timp de trei zile; în acest timp, tracii comit crime și după ce îl jelesc pe mort, ei sărbătoresc deasupra lui. Apoi, ori ard cadavrul, ori îl îngroapă în pământ. În cele din urmă, ridică o colină deasupra mormântului și își dispută întâietatea în tot felul de jocuri, în urma cărora unuia dintre participanți i se acordă premiul cel mare. Acesta era ritualul înmormântării la traci, unul dintre cele mai complexe ritualuri din lume.

Dacă tot privim lumea geto-daca prin lupa lui Herodot, poate ca n-ar fi lipsit de interes să înțelegem cine era și cum gândea acest autor : s-a născut într-o familie bogată, în anul 484 î.Hr., în orașul Halicarnas (Asia Mică), într-o zonă de contact a civilizațiilor greacă și persană. A trăit în Atena, apoi în sudul Italiei, la Thuri. În timpul călătoriilor sale (în special prin Imperiul Persan) aduna documente și marturii orale, pe baza cărora scrie o lucrare amplă în noua volumă, numită Istorie, în care prezintă lumea așa cum era percepută de greci : geografia și obiceiurile din Orient și Egipt, războaiele cu așa numiții barbari, tot soiul de curiozități, etc, informațiile, de multe ori nefiltrate, fiind foarte variate.

Față de lumea barbară (cea din afara Greciei), istoricul arată destulă înțelegere, nu condamnă nimic, nu ridiculizează. Pentru el centrul lumii rămâne însă Atena, iar modelul uman la care se raportează este cel al grecului. Astfel, dacă în primul cerc se situează lumea civilizată, în cel de-al doilea sunt plasați tracii și bine-nțeleș geții, în al treilea cerc se situează sciții, cu felul lor de a fi dus la extrem și în ultimul cerc, al patrula, este pusă Africa neagră, total ruptă de normal.

În ceea ce-i privește pe geți, istoricii romani, în marea lor majoritate, preiau trunchiat ceea ce Herodot a scris despre ei. Vitejia lor este demonstrată de faptul ca s-au împotrivit cu nechibzuința armatei lui Darius, care însă i-a supus rapid. Iată textul original (în traducerea lui Dimitrie I Ghica) : *”Înainte de a sosi la Istru, primul popor pe care îl supuse Darius au fost Geții, care cred ca sunt nemuritori, caci Tracii, care stăpânesc părțile Salmydessului și care locuiesc mai sus de cetățile Apollonia și Mesembria și care se numesc scyrmiazi și nipsei, se predaseră lui Darius fără lupta, iar Geții, hotărându-se la o împotrivire îndărătnică, fura suspuși îndată, cu toate ca sunt cei mai distinși și mai drepți dintre traci”*. Așadar, cei mai viteji dintre traci s-au împotrivit fără noimă uriașei armate persane și au fost rapid învinși, într-ungest eroic foarte asemănător cu cel al războinicilor din Sparta (sursa : articolul ”Cei mai viteji și mai drepți dintre traci”, scris de Voicu Hetel)

Din izvoarele scrise și arheologice reiese că în sec.VI-V î.e.n, orașele grecești de pe litoralul Mării Negre au influențat decisiv istoria tracilor și sciților.

Astfel, unele localități întemeiate pe coasta de apus a Mării Negre și anume Histria, Tomis (Constanța), Callatis (Mangalia), Dionysopolis ((Balșik) Odessos (Varna), Messembria (Nessebar), Apolonia (Sozopol), Todessos (Varna), Tyras, la gura Nistrului, care deveniseră centre culturale și comerciale deosebit de importante, aveau legături strânse cu lumea tracă. La nord de Tyras a fost întemeiat, în prima jumătate a sec.VI, orașul Olbia, care a evoluat într-un oraș-stat și care a făcut comerț cu regiunea Bugului și a Nistrului; judecând după unele descoperiri arheologice, Olbia a întreținut relații comerciale atât cu populația tracă din Moldova actuală, cât și din Transilvania, până în Câmpia Maghiară.

O ipoteză interesantă, dar de greu de probat - frăția regilor traci

Descoperirea unor coifuri trace pe teritoriul României, din perioada **pre-dacică**, a stârnit o nouă controversă și noi ipoteze referitoare la triburile și conducătorii traci.

Au fost descoperite, pe rând, nu mai puțin de cinci coifuri trace, lucrate integral din aur sau argint, care conțin, oarecum straniu, aceleași motive și au aproape aceleași însemne încrustate pe ele.

Coifurile din aur găsite la sute de kilometri distanță unul de altul, în locuri diferite, dar toate datând din aceeași epocă pre-dacică, au asemănări uluitoare.

Primul, cel mai cunoscut dintre ele, a fost coiful de la Peretu, apoi cel din mormântul de la Coțofănești, încă unul a fost descoperit la Cucuteni, lângă Iași, apoi cel de la Agighiol, dezgropat tot dintr-un mormânt regal și ultimul, cel mai enigmatic dintre toate, a fost coiful găsit pe malul Dunării, lângă Porțile de Fier. Acesta a și dispărut în mod misterios din țară, ca să reapară apoi tocmai peste Ocean, într-unul dintre cele mai mari muzee ale lumii, Art Museum din Detroit (SUA).

Teoria care s-a cristalizat în urma acestor descoperiri, este aceea că regii traci (stăpânitorii Lânii de Aur din cântecele lui Homer), erau cumva înfrățiți printr-un legământ, cel puțin militar. Motivele similare de pe coifuri sugerează că armatele acestor regi ar fi fost ocazional aliate și afișarea de însemne militare și alte simboluri comune, ușor vizibile, avea darul de a face acest lucru remarcat.

Astfel, se naște o altă ipoteză interesantă, că triburile tracice de pe teritoriul României erau legate, cu mult înainte de Burebista, prin alianța regală a conducătorilor.

Cei aleși purtau ca semn de recunoaștere coifuri de aur sau de argint, gravate cu semne comune, codificate pentru străini, dar pline de înțelesuri pentru triburile înfrățite.

Apariția proprietății private a determinat diferențierea socială după avere care, la rândul ei, a condus la stratificarea societății dacice și la apariția claselor sociale : *Tarabostes (Pileati)* respectiv aristocrația militară și sacerdotală și *Comati*, respectiv producătorii liberi, marea masă a populației (agricultori, meșteșugari). Stratificarea socială a fost însoțită de apariția primelor triburi și uniuni de triburi, conduse de șefi militari numiți regi. Principalele triburi daco-getice erau :

- *apulii* în zona Alba Iulia;
- *burii* pe malurile Oltului;
- *costobocii* în nordul Moldovei și în Maramureș;
- *carpii* în Moldova Centrală;
- *crobyzii* și *tryzii* în Dobrogea.

Fiecare trib stăpânea un teritoriu cu o așezare mare, fortificată, numită "dava", având rol de centru administrativ. Dovezile arheologice, precum și izvoarele narative, atestă existența unor puternice uniuni de triburi conduse de "basilei" (regi) pe întreaga durată istorică a Antichității. Astfel, în sec. al IV-lea î.d.Hr. este atestată uniunea de triburi condusă de "rex Histrianorum", care se opune sciților. Mai târziu, Alexandru Macedon înfrânge o uniune de triburi din nordul Dunării la 335 î. Hr.

Între 300 î.d.Hr. și 292 î.d.Hr. se desfășoară confruntările dintre uniunea de triburi din centrul Munteniei condusă de Dromichaetes, cu reședința la Helis, și cea condusă de Lisimach, care este luat prizonier. Tot în sec. III î.d.Hr. este menționată, într-o inscripție de la Histria o uniune de triburi din sudul Moldovei condusă de Zalmodegikos. Între secolele III și II î.d.Hr., Histria este atacată de tracii sudici, conduși de Zoltes. O inscripție a cetății amintește pe Rhemaxos și pe fiul acestuia, conducători dobrogeni, care ajută cetatea. La începutul sec II î.d.Hr., în estul Transilvaniei, uniunea de triburi condusă de Oroles se luptă cu bastarnii, fiind succedată în mențiunile istorice de uniunea condusă de Rubobostes, pe același teritoriu.

Autorii antici menționează circa o sută de comunități tracice, dar sânt documentate mai precis doar 22 de triburi (fiecare cu particularitățile sale). Marile descoperiri arheologice din România, Moldova și Ucraina de astăzi atestă o civilizație precreștină uluitoare, care s-a născut și dezvoltat cu 3.000 de ani înainte de Hristos !

TRIBURILE DACICE, AȘA CUM APAR ÎN INSCRIȚII :

agrianii	bebricii	caenii	dacii	laili	paioplii
albobocensii	benii	carpii	danteletii	maedi	paitii
aletoii	berecyntii	carpodacii	darsii	maedobithyniimo	panaioii
ansamensii	bessii	caucoensii	derronii	esi mygdonii	piarensii
appiarensii	bettegerii	ceiagisii	digerri	napeii	piephigi
apulii	biephi-biefii	celegerrii	dimensii	nipsaioii	piengetii
apsinthioi	bisaltii	ciconii	diobessii	obulensii	pierii
arsietaii	bistonii	coilaetae	dioii	odomantii	pirogerii
artacii	bitinii	corallii	dolonsii	odrisii	pliaatii
asti	briantii	corpilii	drosii	oinensii	potulatenses
ausdecensii	brigii	costobocii	drugeriiedonii	oitensii	predavenses
	brisii	cotenses	geții	olizonii	ratacenses
	burii	crestonii	harprii	orrescii	rondaloi
		crobizii	hypsalti		
		crusaeii			
saboci	tagrii				
sacii	terizii				
sapeii	thunatii	utii			
sargeti	tilatii	zaielii			
satrii	tinii	zbaleonii			
serdii	trausii	zeranii			
sienses	trerii				
siginii	tribalii				
singi	tyntenii				
sithonii	tyragetae				
sucii					

Conform informațiilor rămase de la Strabon (63 î.Ch. - 19 d.Ch.), dacii locuiau în zona muntoasă (și indică râul Mureș) până în partea superioară a Dunării (denumită Danubius - de la izvoare și până la Drobeta), iar geții stăpâneau partea de șes și cea inferioară a Dunării (denumită Istru), până la Marea Neagră. Tot el ne spune că „dacii au aceeași limbă cu geții” și că „elenii i-au socotit pe geți de neam tracic”. În concluzie, se poate afirma cu certitudine că dacii sau geții, sunt două denumiri pentru unul și același popor, sau cel puțin a două populații strâns înrudite.

Despre **zeii daci** se știe destul de puțin lucruri, datorită faptului că, înaintea cuceririi romane, pentru grecii antici și pentru latini, cultura și chiar existența poporului dac constituiau un mister. Dacii venerau un număr de 4-5 zei majori Gebeleizis, Bendis, Derzis, Kandaon, zeul războiului, asemănător zeului grec Ares, și încă un număr restrâns de zei minori. De la apariția profetului Zamolxis în Dacia, religia dacică devine mono-teistă, acest profet fiind divinizat după moarte și considerat zeul suprem (legenda spune că Zalmoxis nu s-a înălțat spre cer, ci a dispărut într-o peștera din Cogaionon, la fel Gebeleizis, era sub pământ). Zeii daci despre care există ceva informații nu sânt foarte mulți :

Gebeleizis	- zeul suprem înaintea lui Zamolxes; zeul tunetelor și al fulgerelor
Zamolxes	- divinitatea supremă a dacilor, care a luat treptat locul lui Gebeleizis
Bendis	- zeița pădurilor, a farmecelor, a vrăjilor și a lunii
Derzias	- zeul vigoriei, al sănătății
Dabatopienos	- zeul metalurgiei
Eitiosaros	- despre care nu se știe prea multe informații
Kandaon	- un zeu al războiului, echivalent lui Ares sau Marte, căruia geții îi jertfeau prizonierii prinși în război, "socotind ca zeul războaielor trebuie împăcat prin vărsare de sânge omenesc" (Iordanes)
	- o zeiță a focului vetrei, a focului sacru, deci înzestrată cu atribute asemănătoare Vestei la romani

PROTO-ARHITECTURĂ : aşezările dacilor se împart în 3 categorii importante: stânile, locuinţele familiale şi aşezările fortificate. Din punct de vedere constructiv, casele de locuit se împart în două categorii distincte : cele getice (de câmpie) şi cele dacice (de munte).

Geţii foloseau ca locuinţe bordeiele sau casele de suprafaţă. Bordeiele erau de forma rombică, neregulată, ovală, rectangulară, sau patrulaterică cu colturi rotunjite. Dimensiunile bordeielor atingeau în general 1m adâncime, 5m lungime şi 3m lăţime. Majoritatea locuinţelor de la câmpie o reprezentau însă casele de suprafaţă. De forma rectangulară sau elipsoidală aceste case erau ridicate pe suprafaţa solului pe un schelet de popi din lemn ce susţineau o împletitura deasă de nuiele, peste care se aşternea un strat gros şi dens de lipitura de lut amestecat cu paie. Deşi majoritatea caselor erau acoperite cu trestie ori paie, foarte multe aveau acoperiş din ţigle de lut ars. Scheletul lemnos era prins cu scoabe şi cuie. Podelele se realizau din lut bătătorit. Uşile erau închise cu zăvoare asigurate cu chei. Cu mici excepţii, aproape toate încăperile erau prevăzute, în coltul de NE sau E cu o vatra deschisă aproape rotundă (cu laturile până la 1,20 m) realizată din lut bătătorit care, ars, devenea foarte dur şi obţinea o culoare roşiatică albicioasă, şi care servea la prepararea hranei. În multe case s-au găsit cuptoare menajere. Dimensiunile caselor ajungeau până la 6x4 m. Tehnica de construcţie a caselor poate fi observată şi azi la casele "bătrâneşti" de la ţară.

Casele dacilor de la munte aveau avantajul prezentei pietrei, ca material de construcţie. La aceste altitudini casele aveau fundaţie din blocuri de piatră mai mult sau mai puţin îngrijit lucrate, în funcţie de averea sau statutul proprietarului. S-au descoperit deasemeni case din barne de lemn îmbinate prin sistemul de scobituri în forma de coada de rândunică, case la care nu se foloseau nici un cui. Aceste case aveau o formă poligonală cu 6-8 laturi, cele construite în sistemul clasic erau dreptunghiulare sau rotunde. Majoritatea erau construite din barne de lemn aşezate orizontal. La colţuri era plasat câte un stâlp vertical, cu rol de susţinere a celor orizontale. Casele mai sărace aveau între stâlpii de colţ o împletitura de nuiele lipită cu lut din belşug peste care se aplica tencuiala eventual colorată.

Cele mai impozante locuinţe (deasemeni în număr mare) sunt cele de tipul turnurilor. Acestea aveau fundaţii de tip zid din blocuri de piatră, peste care era înălţat parterul din cărămizi de lut arse, subţiri şi etajul din barne de lemn aşezate orizontal. La turnurile locuinţă de la Costeşti atât zidul de piatră cât şi cel din cărămizi aveau lăţimea de 3m (!). La etaj se putea ajunge atât printr-o scară exterioară aşezată pe lespezi de piatră cât şi printr-una interioară din lemn sau piatră. Etajul reprezenta spaţiul de locuit, parterul fiind folosit ca depozit. Accesul în nivelul inferior se făcea printr-o poartă (la Costeşti largă de 1,8m, probabil pentru a permite accesul unui atelaj, deci aveau "garajul" în casă). Multe case aveau pridvor cu acoperiş susţinut de stâlpi de lemn sau mai simplu, sub o streşină mai lată. La casele nobililor uşa era masivă şi bătută cu ţinte de fier cu floarea mare, uneori frumos ornamentată. Casele aveau în mod obișnuit una sau două încăperi (desigur la cele cu etaj numărul se dubla). Podeaua la toate casele era din pământ bătut făţuit cu grija. Acoperişurile erau în două ape la casele dreptunghiulare şi conice la casele poligonale şi rotunde, majoritatea din şindrilă. Un număr însemnat de case aveau totuşi acoperiş din ţigle. (sursa : <http://www.dacia.co.ro>)

Alături de locuinţele obișnuite destinate unei familii, în epoca dacică se întâlnesc frecvent clădiri de locuit cu dimensiuni ample şi număr mare de încăperi (folosite la adăpostirea sclavilor, a trupelor, a celor fără case individuale, ca spitale) Concentrând eforturi constructive majore şi presupunând ample cunoştinţe de edificare, aceste construcţii aveau de regula pereţii realizaţi din barne de lemn sprijinite pe temelii din piatră sau pe stâlpi încastraţi în sol. Încăperile erau dispuse pe două sau trei travee cu una sau două deschideri. Aceasta organizare presupune existenţa unei scheme funcţionale clare, premergătoare construcţiei, pe baza căreia se realiza gruparea spaţiilor, pornindu-se de la destinaţia şi importanţa fiecărei încăperi

Spaţiile semi-deschise (prispă şi foişoare) înconjoară edificiul pe două sau trei laturi. Sistemul de organizare a planimetriei, cu travei şi deschideri, dădea acestor construcţii un evident caracter monumental, subliniat atât prin ritmul coloanelor care marcau spaţiile semideschise, cât şi prin utilizarea unor materiale de construcţie deosebite (olane de coamă, ţigle de acoperiş etc). Amplitudinea edificiilor (dimensiuni de până la 40 m lungime şi 20-25 m lăţime) şi gabaritul unor încăperi (deschideri libere de 8-12 m), presupun, pe de o parte, procedee constructive elevate, iar pe de altă parte cunoştinţe tehnice avansate, ajungând până la realizarea unor "ferme" din material lemnos, capabile să suporte deschiderile amintite şi care s-au perpetuat în structurile maramureşene sau şarpantele de susţinere a acoperişurilor la construcţiile familiale de astăzi.

Thank You for previewing this eBook

You can read the full version of this eBook in different formats:

- HTML (Free /Available to everyone)
- PDF / TXT (Available to V.I.P. members. Free Standard members can access up to 5 PDF/TXT eBooks per month each month)
- Epub & Mobipocket (Exclusive to V.I.P. members)

To download this full book, simply select the format you desire below

